

Rodosi 1938 metais rudenyje užėjo pas
mane Plungėje Juozas Stropus ir Justina Stropai-
tė jo sesuo. Abu nevedę. Judu sako mudu atėjome
su Tamsta pasitarti. Brolis sako, aš esu nesvei-
kas, bažiuoju Kaupan pasitarti su daktarais
sugrižęs padarysiu seseriai testamentą, kad
jinai žemę atiduotų bažnyčiai. Jai aš dar gy-
venčia, tai vištiek mudu nutarėme, kad ant mūsų

žemės būtų bažnyčia. Gyvenamas namas manuo yra naujas. Jau taip ir statytas, kad klebonija būtų. Mudvien antruose galuose yra kambariai. Vienas yra mūsų į Tamstą, Kanauninke, prašymas, kad Tamsta apsijintumei tą bažnyčią padėti pastatyti. Be Tamstos niekas nepastatys. Aš jiems sakau, nemanykite, kad taip lengva bažnyčia pastatyti. Žemę ir trobesius Jūs aukuojate, o kame bažnyčiai pinigai. Jei būtų ir pinigai ir tai darbo dar būtų, o dabar iš kur aš pinigus surinksiu. Tai nors pasižadék padėti. Aš sakau esu svargės su Plungės bažnyčia, ne atilsėjus dar, naujo pasižadėjimo duoti negaliu dabar. Važiuok Tamsta, Juozai, Kaunan pasitark su gydytojais ką jie pasakys. Gal pasveiksi ir pamažu prie savo pažado prieisi. Iš Kauno sugrižo jisai greit ir rodomosi ne parvažiavo į Pakutuvėnus, apsistoję Plungėje pas seserį ir neužilgo mirė. Testamentą seseriai sudarė, palikdamas jai ūki ir ar įrašydanas testamentan, kad būtų atiduotas Dievo garbei.

Prasidėjo karas ir atėjo pas mus rusai. Lietuva prie sovietų prašės priimti. Karas vaikuruos ūžė. Galima buvo suprasti, kad Hitleris puls rusus. Jog jam iki šiolei visur vyko. Jo norams galo nesimatė. Ištikrujų Hitleris puolė staigiai rusus, kurie to nesitikėjo. Karas. Aš pergyvenau 1914 metų karą Plungėje. Mačiau ką karas neša: mirtį ir ugnį. Plungė nuo rubežiaus 42 kilometru. Kretinga jau sudaužyta. Rusai savo šeimas autobusais dangina tollyn nuo rubežiaus. Išsigandom vėl visi. Plungėje su dideliais vargais ir skoloms pastatyta neseniai nauja mūro bažnyčia. Karas gali viską į grūdą perversti, sudeginti. Kada tas viskas iš naujo stosis. Susirūpinau, jaudinuos ir darau Dievui apžadus. Jam Dievas apsaugos Plungės bažnyčią, miestas ir bažnyčios trobesiasi liks karo nepaliesti, nereiks man jų atstatyti, tai aš pasižadu Dievui Pakutuvėnuos padėti bažnyčią pastatyti ir paraginti parapijiečius, kad prisidėtų

padėti.Taip įvyko,kad Plungėje jokios karo au-
 kos nebuvo nei rusams atsitraukiant nei vokie-
 čiams išbėgant.Tojaus šaukiu pas save Stropai-
 tę Justiną ir klausiu,ar manai dar atiduoti
 bažnyčiai žemę..Jinai sako,žmonės man visaip
 sako.Vieni liepia brolio valią pildyti,kiti
 pataria vesti.Koks tavo nusistatymas.Aš pildau
 brolio valią.Dabar darykim žygius aš padésiu.
 Turi Kurijai išnuomoti žemę žha metams ir
 išduoti vekselius,kur gavai pinigus.Sau turi
 išsiimti išimtinę.Pasakyk kokią norësi.Jinai
 man pasako išimtinę mažą.Aš jai sakau imk di-
 desnė,ka d pilnai būtum soti.Jai maža išimti
 pasiimsi ir pritruksi,tai tau gal ir Kunigas
 daugiau nepridėti,o jei žmonėms pasiguosi,
 tai pasijuoks iš tavės kad kvaila buvai bet ne-
 užjaus.O jai matysi,kad taū lieka ir iš Kuni-
 go neimsi,jis bus tau dėkingas.Po šito nuėjome
 pas taikos teisęją,kurs toje valandoje ėjo ir
 notaro pareigas,sudaryti dokumentų.Dokumentus
 beraštant ateina į teismą vienas advokatas.
 jis paklausia,kas čia daroma nustemba.Dar čia
 pat karas o jus jau gešeftus darote.Pamanė,
 kad aš dėl savės perkū.Tojaus važiuoju į Rku-
 tuvėnųs sukviečiu vyrus ir jiems pranešu,kas
 sudaryta su Stropaitė.Ar tie vyrai sutinka,kad
 tojaus būtų pradēta statyti bažnyčia.Yra likę
 rusų cemento daug stotyje ir geležinių balkių
 po tryliką metrų ilgio gal bus galens gauti.
 Miško yra Kuliuose nupirkim.Reikia išrinkti
 Statybos komitetas,vyskupas turės patvirtinti.
 Aš padariau Dievui apžadus,jai karas nesude-
 gins Plungės miesto ir bažnyčios,aš padésiu
 Jums bažnyčią pastatyti.Tiktais jūs turésite
 suvežti medžiagą,o pinigus kiek turésiu
 duosiu savo.Visi sutiko.Surašėme protokolą.
 Aš ant rytojaus nuvažiuoju Telšiuos.Vyskupui
 pasakau ir parodau popierius.Jis patvirtins
 Statybos Komitetą.Peržiūri sudarytą sutartį
 ir vekselius.Liepia man tolisu veikti.Plungėje

rusų paliktą cementą vežasi kas nori. Telsiuose jau yra vokiečių virtschaft, kuris visą rusų paliktą turtą ima savo rankon ir be jo leidimo nieko negalima išduoti. Sako skubék valžiuoti Plungėn gal tenai kur gausi. Grižtu Plungėn jau yra lietuviška ir vokiška komendatūros. Partizanai sauso jau miestą. Žydai suverytini ir aptverti prié šulės. Veikia miesto ir valdžios įstaigos. Cemento dar gaunu iš komendatūros dėl bažnyčios grindų 600 meišelių. Suvežė Maibrungo kaimo Povilas Valančius. Nuperku 25 maišus rusų paliktu miltų dėl ubagyno. Suveža tas pats Valančius. Burmistras Plungėje buvo Edvardas Misevičius. Jam sakau, kad eš noriu gauti rusų palikto cemento ir balkių dėl Pakutuvėnų bažnyčios. Jis klausia kiek tau reikia. Sakau 1200 maišelių cemento ir 27 geležinius balkius. Pasiunčiu kun. J. Olšauską į Pakutuvėnus pakvesti žmones kad rytoj atvažiuotų žmonės suvežti cementą iš klebonijos tvartus. Suvažiavo žmonių, cementą kiek tilpo suvežė į klebonijos tvartus, o važiuodami namo visi nuvežė pilnus vežimus į Grigalausko jaujų., kurie buvo atvažiavę vežti geležinių balkių, tie jas parvežė 1941 metais buvo padarytas bažnyčios planas. Planą darė Kretingos apskrities inžinierius. Nupirkta rastų ir suvežta prie taroko Pakutuvėnuos. Privežta iš upės Minijos žvyro. Pasamdytas meistras Burkanas, kurs kaip tik tai turėjo statomą ligodinę Švēkšnoje serų vienuolių. Pakutuvėnų bažnyčią bus 24 metrų ilgio ir 12 metrų pločio. Iš oro pusės cemen-tinių plytų, viduje płytų degtų. Stogas cemen-tinių płytų. Burkanas atvažiavo iš Švēkšnos pradžioje spalio, suspėjo padaryti tai pamatus žemėje. Pavasaryje vyskupas paskyrė Rytuvėnuos klebonu Kulių vikarą. Pradžioje pamaldas laikė klebonijos kambaryje. Plungėje ant šventoriaus buvo medinė koplyčia, kurioje buvo sudėti altorėliai ir kiti dalykai. Pastačius bažnyčią, "vietoj" joje visiems dalykams sudėti Koplyčia liko nebereikaliaga.

Plungės parapijos komitetas tą kopolyčią atidavė Eikutuvėnuos. Koplyčia pervežta į Pakutuvėnų kapus ir tenai pastatyta. Kapams praplantinti Grigalauskas davė žemės. Kapai buvo medine tvorele aptverti. 1942 metų pavasarį buvo prašytas Telšių vyskupas, kad atvažiuotų pašvęsti statomos bažnyčios kertinio akmens ir kapų. Atvažiavo vyskupas Borisevičius, īgaliotas vyskupo pašvenčių koplyčią, kurioje tojaus pradėjo laikyti vienos kunigas šv. mišias. Suma laikė kitas kunigas. Vyskupas pašventė naujosios bažnyčios pamatus ir kapus, ir pasakė kapuose gražų pamokslą. Po to prasidėjo darbai prie bažnyčios. Tojaus pradėta dirbtini cementinės plytos ir kiti darbai. Tą vasarą pastatyta bažnyčios sienos ir uždėta stogui kazilai ir pamūrytas bokštas, 1943 metais iškeltas kun. Slevas ir atkeltas klebonu kun. J. Olšauskas. Užbaigtas bažnyčios vidaus darbai: lubos ir viškos. Ore taip pat užbaigta. Reikėjo altorių, viodus bažnyčios ištinkuoti ir grindys cementu išpilti. Aš jau pritrukau pinigų ir grindys net 15000 markių pasiskolinau iš Plungės parapijos komiteto bažnytinių pinigų. Suprašiau komitetą kartu su klebonu ir sakau. Vyrai, toliau aš jums padėti nebegaliu. Jau visus pinigus išleidau, net ir skolos turiu 15000 markių. Galiu nebeatiduoti. Numirsiu ir liksiu skolinges, keiks paskui mane. Galema jau bažnyčią pašvęsti. Altorius trys iš Plungės bažnyčios senosios komitetas duoda su visais paveikslais. Parsivežkite. Komitetas nutarė rinkti pinigus ir vidų bažnyčios ištinkuoti. Klebonas Olšauskas gavo iš Pabedinsko sunkvežimį ir iš Grūstės parsivežė kalkių. Ištinka- vo vidų bažnyčios. Altorių didijį atnaujino Plungės menininkas Kazonas. Bažnyčia išrodė labai simpatiška. Buvo klebono paprašyta Telšių vyskupas Borisevičius, kad rugpjūčio mėnesį atvažiuotų pakonsekruoti. Sekmadienį pasitaikė oras gražus. Po pamaldų pradėjo

lyti. Per pietus dalyvavo vyskupas, kunigai ir klebono paprašyti komitetas ir kiti svečiai. Buvo laike pietų pasakyta keletas prakalbė. Bažnyčia ant Minijos upės kranto, vietoje gražioje. Arčiau bažnyčios nėra kaip 10 kilometrų. Pastačius Pakutuvėnuose bažnyčią ir ją vyskupui Borisevičiui pakonsekravus 1943 metais žmonės pradėjo plepęti, kad aš dar statysiu bažnyčią Plungė-Alsėdžiai Lankos lauke. Tarp Plungės ir Alsėdžių yra 20 kilometrų. Tenai seniai kalbama, kad reikalinga bažnyčią. Nenžinau kas tai pramanė, aš ~~xxir~~ galvoti nepagalvojau. Su niekuo tuo reikalui nekalbėjaus. Kas man išėmu buvo, kad net kokio vardu bus bažnyčia pastatyta. Bütent Marijos Neperstojančios Pagalbos vardu. Pradėjo pas mane eiti žmonės ir siūlyti, net tam tikras aukas. Tada aš rimtai galvojau gal kam nors esu jau dėlei pasakės. Nepriėjau išvados, kad būčiau kam nors sakės. Tada klausiau kelias įpatas Plungėje iš kur kalba ima pradžią. Sužinojau, kad iš Stalgėnų parapijos žmonių tas balsas atėjo.

Nebuvo laiko ilgiau teirautis, kadangi greit mane išvežė į Vilnių.

Zmonės mano, kad taip lengva yra bažnyčios statyti, tai ir plepa.

**KUNIGO PRELATO
POVILO PUKIO
GYVENIMO PRISIMINIMAI**